

פרשת לך לך

אתה אל ראי (טז, יג)

רש"י שרואה בעלבון של עלובין

מעשה שהיה בנערה צדיקה וחסידה, בת לאחת המשפחות המיוחסות ביותר בעם היהודי, שהכל ניבאו לה עתיד מזהיר, והיו בטוחים שתשתדך עם גאון הגאונים, עם האחד והמיוחד שבין גדולי הדור הבא. &

והנה, זמן קצר לפני תקופת שידוכיה, הוציאו עליה שם רע בעניין פלוני, שלא היה ולא נברא. כדרכן של בריות, הופצה השמועה במהירות מאיש לרעהו. הנערה ניסתה להכחיש את העלילה, אבל עד מהרה הבחינה שלא תוכל לה, לשמועה זו, שעברה כבר משכונה לשכונה ומעיר לעיר, והמצב יצא משליטתה.

כל בן-אנוש היה יוצא מדעתו כתוצאה מאירוע משפיל שכזה. אבל היא, בהיותה בת ישראל כשירה וחסודה, שחונכה על ידי הוריה לביטחון מלא באלוקים חיים, קיבלה עליה את הדין באהבה גמורה, לא באה בטרוניות ומענות, לא בעטה בבוראה חלילה, אלא שפכה תחנוניה לפני בוראה: 'אני מטילה את עצמי אל זרועותיך, ובטחת בך שגם דבר זה שאירע לי, לטובתי הוא'.

הצעת השידוכין היחידה שהגיעה אליה, לאחר צאת השמועות הזדוניות, היתה של בחור שנשא בתואר 'עוזר העגלון של העיירה'. שמעו טוב: אפילו את העגלון לא הציעו לה. גם הוא לא היה מוכן להשפיל את עצמו כדי להינשא לה. האדם היחיד שהיה מוכן להשתדך עימה, היה העוזר של העגלון... והיא, כמי שמכירה את ריבונה ובטחת בו בלב שלם, הסכימה להינשא לבחור זה, אבל מני אותו רגע, היה שגור בפיה נוסח הברכה שאומרים לאחר ההפטרה - "ולעלובת נפש תושיע". גם כשעמדה תחת חופתה, פנתה אל ה' יתברך בבכי "ולעלובת נפש תושיע"...

אמנם תפילה זו מיוסדת על ציון וירושלים, העלובה מבלי בניה, אבל היא החילה את המילים המרגשות הללו גם על עליבותה-שלה, והתפללה לאלוקיה, שאם היא לא זכתה להינשא לבן תורה מופלג, לפחות שילדיה יזכו לצמוח לגדולי תורה ויראה.

והקב"ה שמע לעלובה הלזו. ארבעה בנים גדולי עולם יצאו ממנה ומעוזר-העגלון. אחד מהם היה בעל ה'עמודי אור', השני בעל ה'חוסן יהושע', וגם שני הבנים הנוספים פיארו את שלשלת הדורות בעם ישראל. ומעניין שבעל ה'עמודי אור', שהריץ תשובות הלכתיות לכל רחבי תבל, היה נוהג לחתום בסיום מכתבו בתואר 'העלוב'... לאות ולסימן שבשל עליבותה של אימו, וכונותה להשפיל את עצמה ולהינשא לאותו אדם פשוט, זכה הוא להגיע לעולם ולצמוח לאחד מגדולי הדורות.

מקור: "והערב נא